

Израђено у књиговезници
ДРАГ. М. ПЕТКОВИЋА
БЕОГРАД VI. Адм. Буковића 88

ВУКОВАРСКИ ДОГАЂАЈИ.

Дана $\frac{8}{20}$ Ожујка т. г. била је у Вуковару велика Скупштина Ср. Градомеђе, гдје се много сабора састало, збогъ новијих догађаја Бечких и Пештанских.

Како први Поджупан Ј. Ж. сл. Ст. и Ред.

Латински поздрави, устане Ј. Н. и народним нашим језиком жалећи се на Ј. Ж. што није онај сабор народним језиком поздравио, да га сва браћа, која Латински незнаду, разумјети могу, искаже своју жељу, да се народним нашим језиком јавно и говори и пише од оног часа. То исто подпомогну и друга браћа особито свештенство и једно и друго, и тако се у једанпут започне нашим језиком јавно вијећати.

То њеким Мађаронима није мило било, особито Ј. Ж. као главној обрани Маџарске пропаганде, и Д. Р. душманину своје народности. Но домородци за два дана одрже мејдан, и народни језик остане барабар са Латинским, или, оба буду примљена. То је Мађароне за срце ујело, те су гледали како би се то покварило. Најпречиј је пут био народ са својим домородцима завадити, а то ће им, мислили су, најлакше за руком поћи, ако разгласе, да су домородци на пут стали идућемъ ослобођању народном од својих Спахија или Госпоштина.

Други дан баш на Мученике, прије негоће се сабор разићи, ваљало је цијену — pretium limitationale — месу одредити. Ту је и месар Вуковарски Ј. Б. као племић био, и видјео својим очима ко му диже, и ко му месу цијену спушта. По несрећи њеки р. к. свештеници били су јако навалили, да буде мања цијена. Сад је Мађаронима ваљало и тога месара, који им је могао требовати у том послу, на попове раздражити. Још оно вече пукне глас, како попови бране спахије, како ће они настајати, да све по старом остане.

Трећи дан т. ј. у сриједу зађе Ј. Б. с његовим братом, А. Б. који код њега месо сијече, по Вуковару, и скрпивши њешто барјачића од четири боје, дигне Вуковарце, те дођу на велику Скупштину, да и они оно ишту, што и Пештанци.

Одбор дође у салу и каже своју жељу у име цијеле општине, да су ради свој народни језик дасе заведе у свим јавним пословима — мешто Латинскога —; да ишту оно исто, што и Пештанци; и да ћеду бити краљу вјерни и власти својој покорни. Дотле је све добро било. Но исти одбор тек што је пете окренуо, почне Поджупан Ј. Ж. и његов помоћник Д. Р. наопачке толковати Вуковарско зактевање, као да од језика ни помена није било. Да би исти душмани наше народности све изоначили и стрмоглавили, договоресе, те тај дан послије чодне дође у стари Вуковар Д. Р. гдје је онај час два римска пароха и знатна домородца јавно најбезобразније грдио и псовао, са још њеколико госпoде Мађарона, те ударе у сва звона и бубањ, и тако скупивши народ Вуковарски на сред пијаца,

и ту Д. Р. почне народу толковати Пештанска зактевања, вичући: хоћетели да вам се укине спахијска робија и десетци? Хоћетели да будете са Грофовима и са немешима — племићима — једнаки на сваком суду? и. т. д. Нато је народ викао иза гласа: хоћемо, како неби! Свршивши та питања да Ј. Ж. — Који је сву ту буну тадај и подигао и те Мађароне у стари Вуковар послао — као свога главног колотовају пред народом још боље подигну, да они уза њ а он уз њих још јачи буде, продересе Д. Р. „хајдете, браћо, нашем Г. Вицишпану — поджупану — пак му и опет кажите, да ви то иштете.“ И тако се дигне сав народ те свом страшином душманину поклоии. А кад се опет назад поврати народ, онда Мађарони они закажу, да се опет сви сјутрадан, у четвртак, у јутру на пијацу искупе, и да то писмено предаду.

Мађарони су судили, да ће покосити зактевање прво Вуковарско, што се језика нашег тиче, и да ће народ омахнути само и Пештанским зактевањем. Но кад се сјутрадан народ искупи, и почнесе писмено правити, онда се таки први пункт стави, за народни језик у свим јавним пословима, и тако се Мађарони обрукају и покуње носеве, тјешећи се још са зеленом четвртом бојом набарјаку, као знаком јасног Мацарлука, који ће кадар бити раставити Сријем од Хорватске и тако нашу народност упропастити у Ср. Градомећи.

Сад пође Поджупан озбиљски сплетке градити, да најглавнију обрану народности обори, то јест оне људе, за којима би се народ повео, држећи у њима вјеру. Како која општина к њему са зактева-

њем дође, пак га запита, хоћели и зелену боју на барјак врћи, онда он каже, даје то једини знак ослобођења, и да без тога неће слободе добити, и да су они људи обешењаци — изрикомъ је говорио — који им кажу, да не приме зелену боју. Поджупан је још и горе радио, он је и усмено и писмено Судца Товарничкогъ Ј. С. грдио, што је исти мира ради и јединства, као честит домородац, људима говорио: „Останите, браћо, у заједини са Хрватском, нашје Краљ милостив, свако ће олакшање он вама дати, небрините се, не гледи Краљ на зелено ни на плаво, но он вас народ свој воли поједнако, пак ће свима дати слободу једнаку.“

Међутим су њеколико пунктова од зактевања народног ако их није могао таки Краљ потврдити — сазрели били, да су се могли народу објавити; особито је нужно било народ утишати, коме се обећало, а није ништа још дало. Зато се одреди велика Скупштина 22-а т. м. или 3-а Травња. У очи тога дана долазиле су од оздо из Сријема општине, или одбори са барјацима од три народне боје, са својим писменима зактевањима. Чувши за њих Мађаронска странка старала се свакојако то предупријети, те је слала своје вјерне људе у Сотин пред свијет, коме су казивали: ако дођу без зелене боје, да ће их на врх Вуковара дочекати солдати и све их исјећи и побити. Али те подле пријетње ништа нису друго учиниле, већ да су им се људи насмијали, као и свакој ствари, којој темељ лукавство или опачина и страх; јер истина, правда и јунаштво мора побједити. И тако народ уђе парадно с развијеним барјацима у Вуковар. Судцу Товарничком довољно је части учињено било, чим је

идући кроз Вуковар на пијацу доспјео, кад су га красна браћа Сријемци са ускликом „живио“ радосно дочекали; као што су и друге домородце, као Судца Илочког Ђ. Н. и фишкала П. П. сјутрадан са својим народним барјацима поздравили, и показали, да су то њихова браћа, у којој вјеру држе.

Још оно вече, у очи Скупштине, држала је господа Конференцију, у којој се Поджупан доста ненародно и траљаво владао. Због језика нашег особитога је Гроф Румски, као дични и велики наш домородац, окупио, као и друга наша права браћа, рекавши му, да су дошли, или да изгину за народност, или да народни језик уред дипломатически ставе. Кад се повео разговор одбору, који ће ићи од села до села, да народу објави, у колико му је досад слободе већ дошло, хотијаше Поджупан да оне народне људе, великог Судца Илочког, Судца Товарничког и Јурасора Вуковарског А. С. обиђе, и да то без њих по њиним селима буде, зато, што нису, вели, материјални људи. Но велики му Судац Илочки и они други показаше, како се ваља владати, те мораде рогове, што је на народност нашу наоштрио био, увући, и повући се у свети ред, ако му и није од срца ишло.

Сјутрадан икупесе општине пред дворану, ту дође и Вуковарска са четири боје, и са својом гардом, која је већ и заклетву дала и скојом се хитило, да се што прије створи, да Мађаронима колико толико помогне. Поджупан као начелник започне скупштину нашим језиком, који се у све послове као дипломатически, меште Латинског прими и уведе. Вас 6 народ пред двораном стојећи — три — четири

тисуће душа — радосно кликнуо и казао, шта му на срцу лежи. Кадъ се у дворани они пунктови објавише, због којих је и скупштина сазвана, но који су одвећ хрђаво на наш језик преведени — наредисе један одбор, у ком је био и Протосињел Грујић, знатан домородац, и парох Кукујевачки М. А. да исте пунктове народу пред двораном кажу и протолкују. Народ је то радо примио, но кад Грујић рече, да то није још земаљски закон, који истекар ваља причекати — а тоје истину казао, као човјек, који се пеће никоме лажљиво да додвори, — онда народ повика: нећемо да више ништа чекамо, и учинисе мала буна, која је безъ штете прошла. Но и та буна не би ни толико знатна била, да није од Д. Р. напријед са А. Б., који је као официр пред гардом стајао, смишљена и наређена била. Јер се казује, да је исти Д. Р., видјевши да му ништа за руком против народности наше и по жељи Поджупановој неизлази — јер су га Сријемци називали јавно пред његовом кућом издајицом и Вуком Браковићем — каже Бенковима, да они уза њ, и скупа кад су у договору, могу одржати првенство у Вуковару, пакъ да подговоре Вуковарце да вичу: „нећемо да нам попови чате и придикују, већ хоћемо да нам Д. Р. све то каже.“ И тако А. Б. повиче: „доле с' попом, њега треба за браду, нека Д. Р. овамо дође.“ Бојатисе било, да Сријемци, који су се и онако уоштрили били, на Вуковарце не ударе, а Вуковарци су били наоружани са својом гардом, пак би било јада са оба двоје стране — а особито Сријемаца је врло мало, као депутираца од својих села, било — те се тако закаже Сријемцима, да мирни буду, и Д. Р. почне се дерати: да је то већ са свим Краљ потврдио. Онда Вуковарска гарда заиште барјак вар-

међски од четири боје, који је, како се чује оно дапа касу кућевну — доместику — до 100 фор. у сребру стао, и који је уочи те Скупштине Конференција скинула била, да свијету нашем не смијета, која неће зелену боју крај народнијех дасе изнесе напоље, које се и учини. Но Сријемци га оставе, особито Румљани, чим су за Д. Р. чули били. Сад браћа нека суде, шта је то, кад је на то Поджупан јавно казао „*Wifowar hat gesiegt* — Вуковар је побједио —.“ Али је и ту само пола побједе било, јер исти Вуковарци, с којима се Мађарони, особито Д. Р. уздижу и размећу, примивши одъ Ј. Б. бележника Каменичког добру науку о својој народности, и како се за сад треба владати, са великим ускликом узму на своје руке истога Ј. Б. и носилису га по Вуковару као и Д. Р., који је, срамъ га било за таку подлост, Вуковарцима викао: „ако Јосипа Белановића носите, ја ћу Вас оставити,“ а Вуковарциму одпоруче: да хоће, Богме, и Белановића као свог домородца, да носе, макар се Д. Р. напео, пак од злоће и пакости пукао.

То све јасно показује, да су наши душмани о глави нашој народности радили, да би тако Сријем помацаривши Мацарима се додворили, да они први код њих буду на укор и штету своје друге браће, која су добри домородци. Сад се види, нашто су слутили са зеленом бојом; мислили су, да ће то Сријем од свог Бана одвојити, који је још једини подупирач и јемац нашем братимству у овим крајевима државе. Сад видимо, пазили се ми или не са Мацарима, да то не смијета нашем ослобоћању, али зајединство са Хрватском да још већма помаже нашој самосталности и да је то једини бедем који туђинству, комадању наше још потанке народности и от-

падању брата од брата на путу стоји и нас све скуца
у чврстоћи држи. Сад видимо да је пријесна лаж била,
кад се у Вуковару мислило, да Хрвати и горњи Сла-
вонци неће добити оно исто, што и Маџари доби-
јаду, ако се Маџарима не приволе, и посве под
Маџара недоћу; јер иста браћа наша Хрвати не само
да оно добијаду, што и Маџари, ако су се и одције-
пили од њих, већ још и више, то јест, добили су
и то, да се може и Славонија са Хрватском и Дал-
мацијом осим Маџара сјединити, и држава знатна
свом Краљу бити. Запјевајте овако, браћо!

„Ко је кадар нек' се диже!
Шта ком' воља нека иште!
Све ће бити по милости
Пашег Краља, и вјерности
Сложне браће.
Слога диже, неслога обара
Све је мучно, што је непогодно.“

— Продуљиће се —

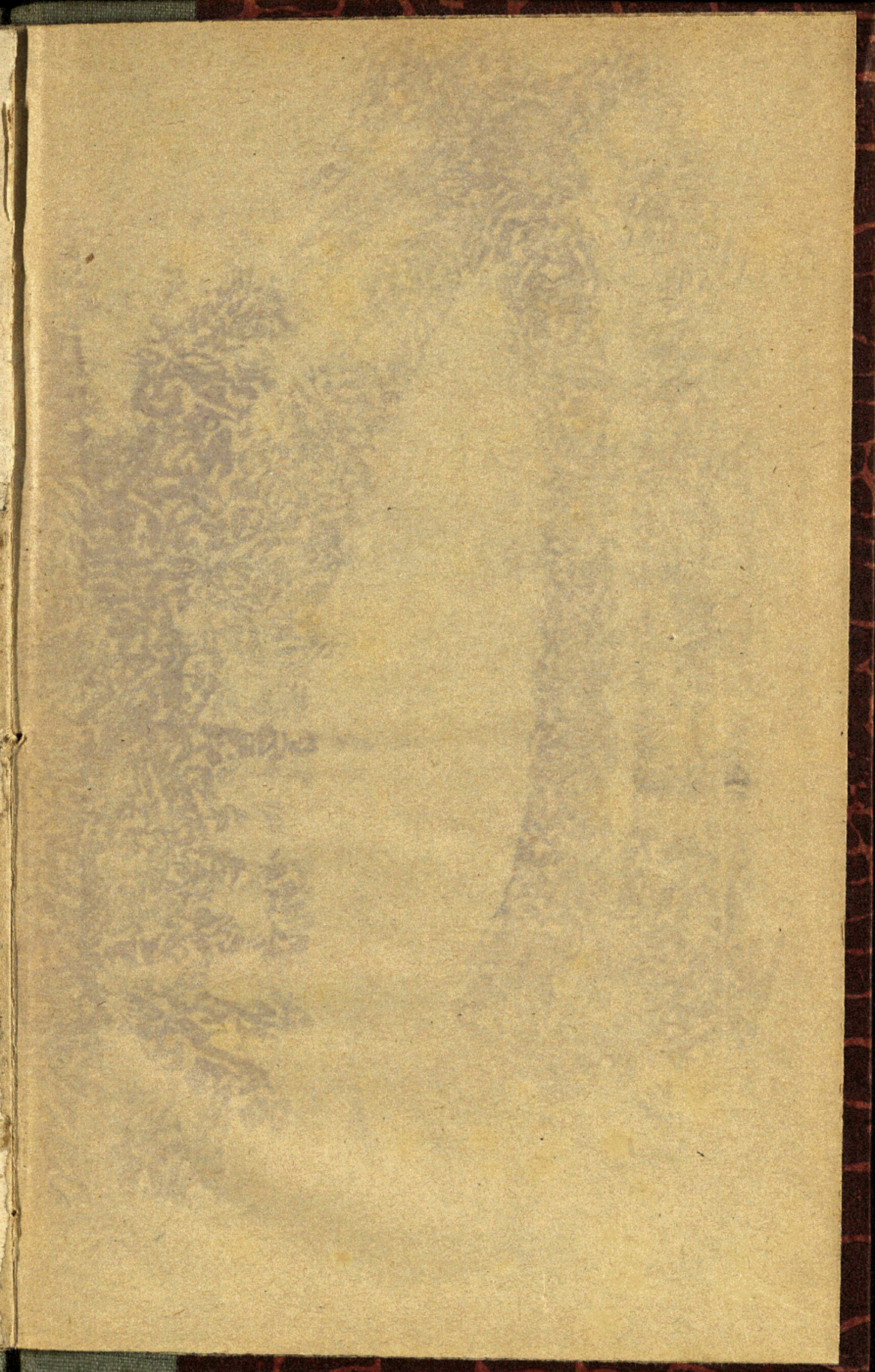
БИБЛИОТЕКА
МАТИЦЕ СРПСКЕ

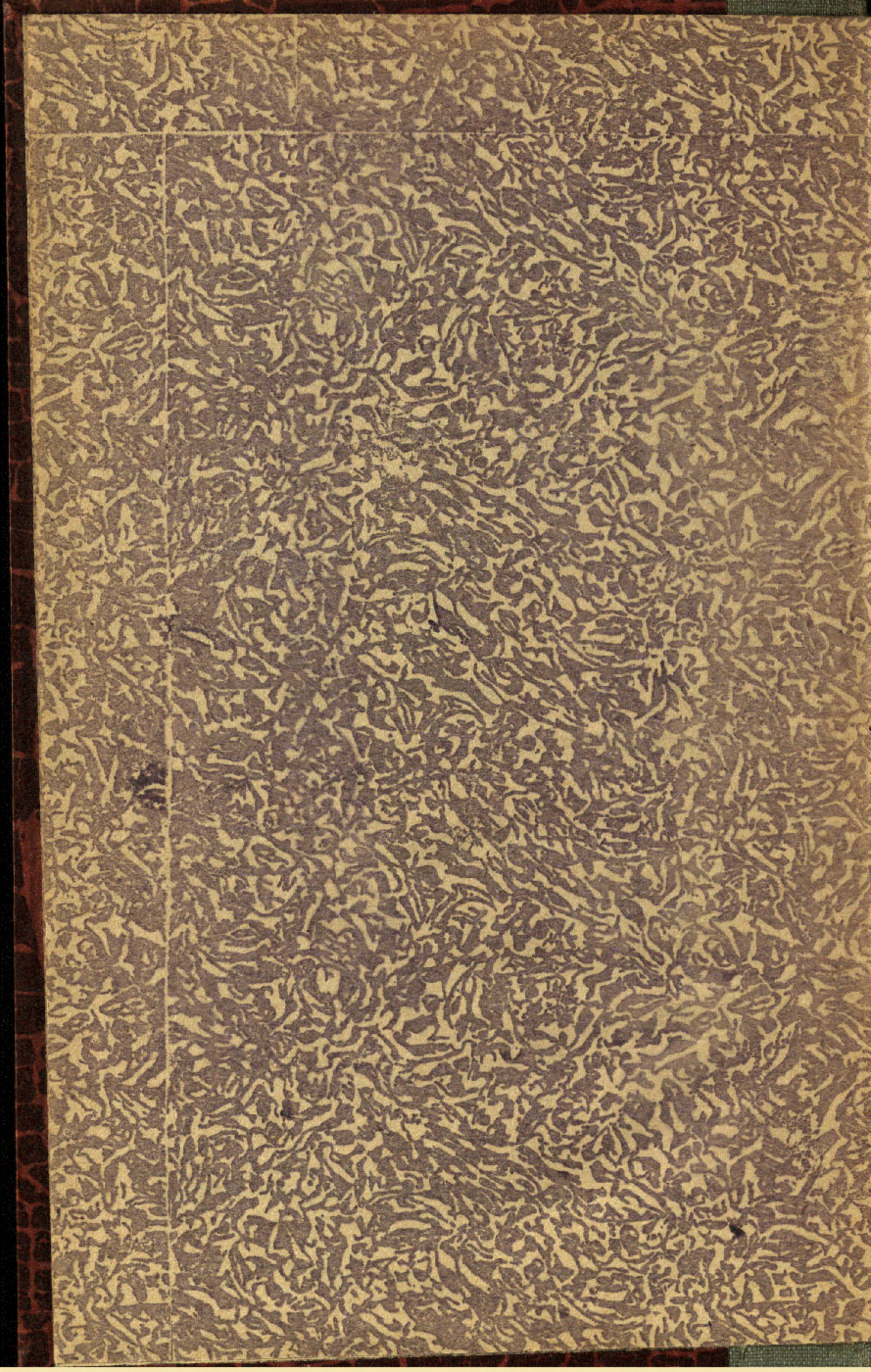
Домородци Славонци.

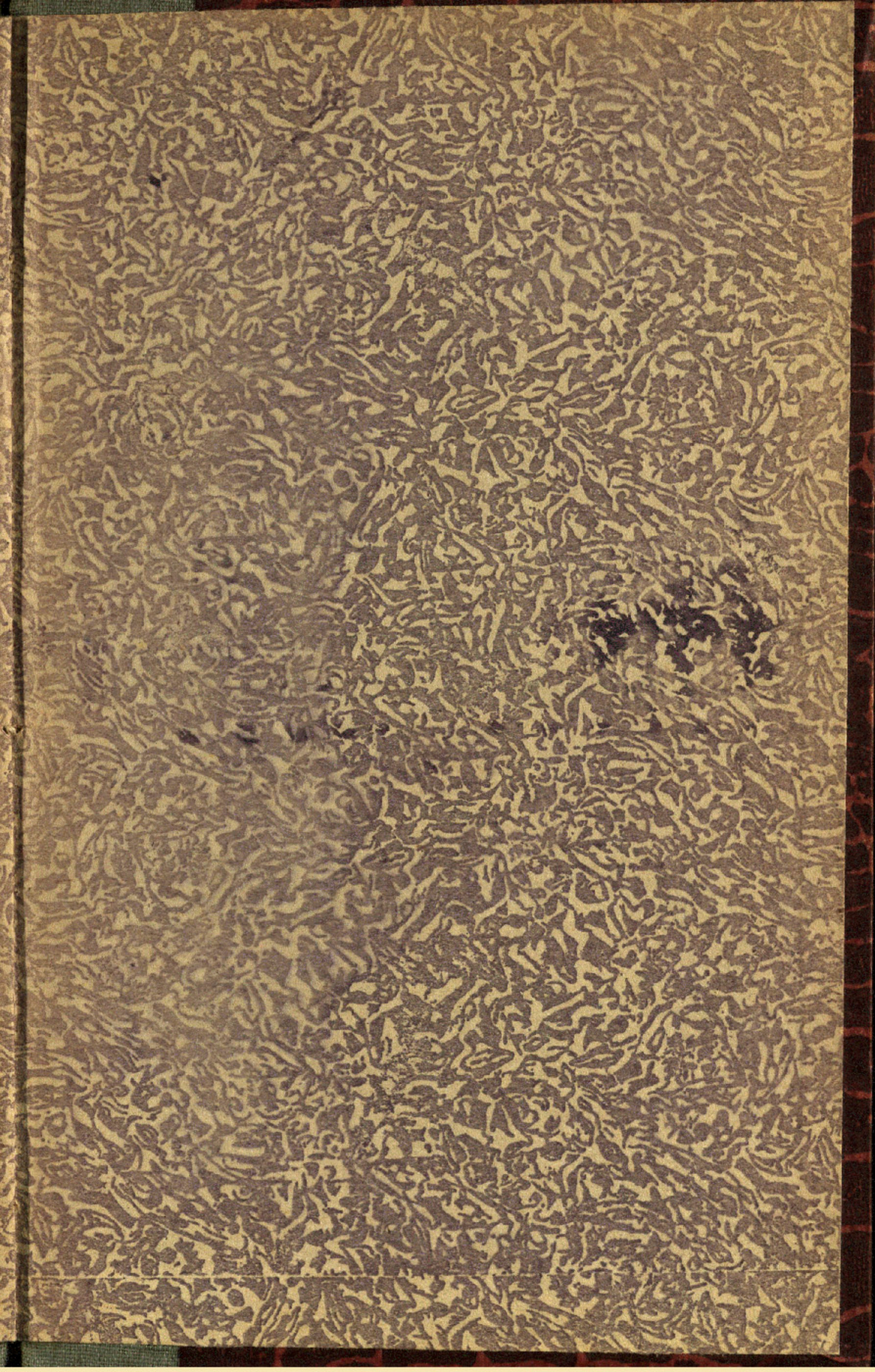
Јокић Новак ?

БИБЛИОТЕКА
Др. Г. Михайловића
ИЗБИРА

Писмени Јоаниа Каулицј.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Р13 Ср II 179.1